

Grade: 5

Lesson Number: 3

Unit Name: Comprehension and Writing

Course: Bolī

Title: Red Cross and Sevā I

Standards

Standard 2: Comprehension of Appropriate Passages

- Students comprehend grade-appropriate reading passages and summarize the materials.
  - *Students discern main ideas and concepts presented in texts, identifying and assessing evidence that supports those ideas.*
  - *Students draw inferences, conclusions, or generalizations about text and support them with textual evidence and prior knowledge.*
  - *Students understand that theme refers to the meaning or moral of a selection and recognize themes (whether implied or implicit) in sample works.*
  - *Students understand, explain, and describe the function and effect of figurative and metaphorical use of words in context.*

Standard 3: Writing Composition with a Central Idea

- Students write clear and coherent compositions that develop a central idea.
  - *Students can create multi-paragraph compositions, including a developed topic sentence, and simple supporting facts and details. Paragraphs should include transitional expression that link one paragraph to another in a clean line of thought. Summary should be found in the conclusion.*
  - *Students learn the formats to write persuasive letters or compositions.*
  - *Students describe the setting, characters, objects, and events using adjectives and appropriate vocabulary.*

Objectives

1. Children practice oral reading, recognizing themes, and write composition with a central idea based on reading passage in Pañjābī.

Prerequisites

- Students' ability to read passages is at a level that they are able to recognize a central idea in a given passage.

Materials

- Attached reading passage for each student
- Writing materials-lined paper, pens, pencils, erasers, etc.
- Set of Pañjābī-English dictionaries

Advanced Preparation

- Teacher should be familiar with passage below.

Engagement (15-20 minutes)

- Have children silently read the passage below, taking notes on the important points about the reading material.
- Ask them to use the dictionary if they need help with words or they can check with you. Have them mark words that they do not understand. Encourage them to first try to understand the meaning from the context and then use the dictionary.
- Divide them into a group of two to three children and have them share their notes and discuss the material.
- Walk around to help children where need be.

Exploration (35 minutes)

- Do a quick review with the group about the material. The focus should be on students verbalizing their understanding of the material.
- Then tell them that you want them to write a composition using sevā as the central idea.
- Brainstorm some ideas on the board about what children think about the reading and what they want to write about.
- Have them begin by jotting down ideas about sevā, what they think about sevā and what are some things they can do as sevā. Have them think about what the importance of it is for a Sikh.
- Tell them to be as creative as they can and think strongly about helping the community genuinely.

Explanation/Extension (5-10 minutes)

- Have children begin writing their composition in Pañjābī and have them finish it for next class where they will proofread each other's compositions.
- Have children ask you any question that they may have before the end of the class.

Evaluation (On-going)

- Pay special attention to children's understanding of reading passage.
- Start observing for development of children's writing.

Teacher Resources

ਰੈੱਡ ਕਰਾਸ (The Red Cross, Bed Time Stories-1: Guru Gobind Singh ji by Santokh Singh Jagdev, p. 34)

ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ ਪਿੰਡ ਸੋਦਰਾ ਜ਼ਿਲਾ ਗੁੱਜਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਆਪ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਅਨੰਦਪੁਰ ਆਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਅਨੰਦ ਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਮਾਨਣ ਲਈ ਆਪ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿ ਪਏ। ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਭੰਗਾਣੀ ਦਾ ਯੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬਖਸ਼ੀ। ੧੫ ਅਪਰੈਲ ੧੬੮੭ ਨੂੰ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਚਾਰ ਸੌ ਪਠਾਣਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਣਭੂਮੀ ਵਿਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਿਆਸ ਲਗਦੀ, ਉਹ ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ ਪਾਸ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦਾ। ਆਪ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਦਿੰਦੇ। ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ, ਸਿੱਖ ਤੇ ਪਠਾਣ ਆਪ ਪਾਸੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀ ਕੇ, ਤਾਜ਼ਾ ਦਮ ਹੋ ਕੇ ਫਿਰ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਜੁਟ ਜਾਂਦੇ।

ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ ਨੂੰ ਪਠਾਣਾਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਂਦੇ ਤੱਕਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਸਹਾਰ ਨਾ ਸਕੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਸੋਚਿਆ “ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਫੱਟੜਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਾ ਪਿਲਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਪਿਆਸ ਨਾਲ ਦਮ ਤੋੜ ਦੇਣ।” ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸਣ ਪਿਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਭਾਈ, ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਫਿਰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਤੇ ਫੱਟੜ ਕਰਦੇ ਹਨ?”

ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿਤਾ, “ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੈਰੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਆਪ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਵਾਂ ਤੇ ਫਿਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਵਾਂ। ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਆ ਕੇ ਲੋੜਵੰਦ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਆਪ ਨੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਲੋੜਵੰਦ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੌਂਪੀ ਹੈ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ, ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ ਦਾ ਉੱਤਰ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਸੋਂ ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ ਨੂੰ ਮਲੂਮ ਪੱਟੀ ਫੜਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, “ਭਾਈ, ਅੱਗੇ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਫੱਟੜਾਂ ਦੀ ਮਲੂਮ ਪੱਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਲੈ ਲਵੋ ਤੇ ਜੱਥਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਵੋ। ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਜੱਥੇ ਦੇ ਮੁਖੀਏ ਹੋਵੋਗੇ।”

ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇਕ ਜੱਥਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਆਪ ਉਸ ਦੇ ਮੁਖੀਏ ਬਣ ਗਏ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ “ਰੈੱਡ ਕਰਾਸ” ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਅਰੰਭ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆ ਤੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੱਥੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ “ਸੇਵਾ ਪੰਥੀ” ਅਖਵਾਉਣ ਲਗੇ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੈਰੀ ਜਾਂ ਬਿਗਾਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਉਸ ਇਕ ਮਾਲਕ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਸਿਰਫ ਗਰੀਬਾਂ ਉੱਪਰ ਹੁੰਦੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੀ।

ਰੈੱਡ ਕਰਾਸ (The Red Cross, Bed Time Stories-1: Guru Gobind Singh ji by Santokh Singh Jagdev, p. 34)

ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ ਪਿੰਡ ਸੋਦਰਾ ਜ਼ਿਲਾ ਗੁੱਜਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਆਪ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਅਨੰਦਪੁਰ ਆਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਅਨੰਦ ਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਮਾਨਣ ਲਈ ਆਪ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿ ਪਏ। ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਭੰਗਾਣੀ ਦਾ ਯੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬਖ਼ਸ਼ੀ। ੧੫ ਅਪਰੈਲ ੧੬੮੭ ਨੂੰ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਚਾਰ ਸੌ ਪਠਾਣਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਣਭੂਮੀ ਵਿਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਿਆਸ ਲਗਦੀ, ਉਹ ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ ਪਾਸ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦਾ। ਆਪ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਦਿੰਦੇ। ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ, ਸਿੱਖ ਤੇ ਪਠਾਣ ਆਪ ਪਾਸੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀ ਕੇ, ਤਾਜ਼ਾ ਦਮ ਹੋ ਕੇ ਫਿਰ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਜੁਟ ਜਾਂਦੇ।

ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ ਨੂੰ ਪਠਾਣਾਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਂਦੇ ਤੱਕਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਸਹਾਰ ਨਾ ਸਕੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਸੋਚਿਆ “ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਫੱਟੜਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਾ ਪਿਲਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਪਿਆਸ ਨਾਲ ਦਮ ਤੋੜ ਦੇਣ।” ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸਣ ਪਿਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਭਾਈ, ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਫਿਰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਤੇ ਫੱਟੜ ਕਰਦੇ ਹਨ?”

ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿਤਾ, “ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੈਰੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਆਪ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਵਾਂ ਤੇ ਫਿਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਵਾਂ। ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਆ ਕੇ ਲੋੜਵੰਦ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਆਪ ਨੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਲੋੜਵੰਦ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੌਂਪੀ ਹੈ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ, ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ ਦਾ ਉੱਤਰ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਸੋਂ ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ ਨੂੰ ਮਲੂਮ ਪੱਟੀ ਫੜਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, “ਭਾਈ, ਅੱਗੇ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਫੱਟੜਾਂ ਦੀ ਮਲੂਮ ਪੱਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਲੈ ਲਵੋ ਤੇ ਜੱਥਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਵੋ। ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਜੱਥੇ ਦੇ ਮੁੱਖੀਏ ਹੋਵੋਗੇ।”

ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇਕ ਜੱਥਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਆਪ ਉਸ ਦੇ ਮੁੱਖੀਏ ਬਣ ਗਏ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ “ਰੈੱਡ ਕਰਾਸ” ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਅਰੰਭ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆ ਤੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੱਥੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ “ਸੇਵਾ ਪੰਥੀ” ਅਖਵਾਉਣ ਲਗੇ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੈਰੀ ਜਾਂ ਬਿਗਾਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਉਸ ਇਕ ਮਾਲਕ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਸਿਰਫ ਗਰੀਬਾਂ ਉਪਰ ਹੁੰਦੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੀ।